

עומק הפשט

גליון נושא:

בס"ד, יום ג' פרשת בהר בחוקתי כ' אייר תשע"ז
מסכת גיטין דף ח:

דיונים אקטואליים בסוגיות הנלמדות, לעורר לב
המעייין, ואין לסמוך על הדברים הלכה למעשה.

'טיסת כהנים מעל קברים'

האם 'אהל זרוק' שמיה אהל?

מבואר בגמ' (גיטין דף ח:): דחז"ל גזרו טומאה על ארץ העמים על גושה ועל אוירה, ובסוריא גזרו על גושה ולא על אוירה.

נחלקו תנאים (גיטין ח: עירובין ל: נזיר נה. חגיגה כה.) האם 'אהל זרוק' (שהוא אהל המיטלטל ממקום למקום, כגון שידה תיבה ומגדל) נחשב כאהל החוצץ בפני הטומאה, או לא. לדעת רבי 'אהל זרוק' אין שמו אהל והנכנס לארץ העמים בשידה תיבה ומגדל טמא, כי אינו חוצץ בפני הטומאה. אך לדעת רבי יוסי ב"ר יהודה, טהור כי 'אהל זרוק' שמו אהל וחוצץ.

להלכה, פסקו הרמב"ם ורוב הראשונים ש'אהל זרוק' לאו שמיה אהל, שהלכה כרבי מחבירו. מאידך דעת הרשב"א (עבודת הקודש שער ה' פרק טו, וכן הביא המגיד משנה בשמו) והרי"א ז"ל שלהלכה 'אהל זרוק' שמיה אהל.

1. דין המטוסים

מאז הפכה התעבורה האווירית במטוסים לנחלת הכלל, דנו הפוסקים בכהנים המוזהרים שלא להיטמא למת באהל - בשלוש לא תעשה (לנפש לא יטמא בעמיו: לא יטמא בעל בעמיו: ולא יחללו שם אלקיהם - ויקרא כא) ושתי מצוות עשה (קדשים יהיו לאלקיהם: וקדשתו כי את לחם אלקיך הוא מקריב - ויקרא כא), האם מותר לכהנים לטוס במטוסים החולפים מעל בית קברות.

כאשר משיח יבוא (אם יצטרכו עדיין לטיסות, ויישארו עדיין קברי ישראל אותם שלא יקומו בתחיית המתים) יהיה נוגע נדון זה גם לישראל הרוצים לאכול חולין בטהרה, או להיכנס לבית המקדש.

השאלה היא האם המטוס אינו אהל כלל, ונמצא שהכהן טס מעל הקבר עצמו, או שאולי המטוס מביא ואינו חוצץ, ואז גם כאשר הכהן אינו מעל הקבר, אם המטוס מעל הקבר הוא נטמא. או שהמטוס נחשב אהל לחצוץ ואז אין שום איסור לטוס מעל בית הקברות.

בעשור האחרון, עלה נושא זה לדיון להלכה ולמעשה, בעקבות הידיעה כי נתיב היציאה בטיסות מישראל לכיוון מערב, עובר מעל בית הקברות בחולון. והפוסקים נדרשו להכריע האם מותר לכהנים לטוס במטוסים החולפים מעל בית הקברות.

צריך להזכיר, שבנוסף לנושא של טומאת מתים, יש בעיה עקרונית לכהנים לצאת לחו"ל מצד טומאת ארץ העמים, ולצורך מצוה וכדומה פעמים שיש להקל, ואכן הכהנים המדקדקים במצוות אין יוצאים מחמת זה כלל לחו"ל.

בקובץ 'ישורון' (כרך י - ניסן תשס"ב), מופיע תשובה על כך מאת הגר"ש אלישיב זצ"ל. בנוסף, הודפס שם מעין רקע ומבוא הלכתי לתשובה, שנכתב על ידי הרב דוד הכהן מונק שליט"א, והרב יוחנן אלכסנדר לומברד שליט"א (מחברי ספר 'טהרת הכהנים'). וכן יש בנושא זה מאמר מאת הרב נפתלי ברוך שפיצר שליט"א, (בעמח"ס 'ברכת האהל' עמ"ס אהליות ועוד ספרים), בקובץ 'קול התורה' (ע"י אגו"י אנגליה, גליון נב - ניסן תשס"ב).

הג"ר גרשון מלצר שליט"א (בשיעורו יג אייר תשע"ז) הוסיף שיש בנדון זה גם נפק"מ לקולא, שהרי כתב הרמ"א בשם המהרי"ל שמאוד מקפידים לא להיכנס לבית אחרי הלוויה, או כאשר חוזרים מבית הקברות, לפני נטילת ידים מפני רוח רעה השורה על האדם. ויש לתמוה על מנהג העולם שנכנסים לתוך הרכב קודם נטילת ידים, ובהכרח סומכים על כך שהרכב הוא 'אהל זרוק' ולא שמיא אהל. ועוד טעם להקל, שכבר ייסדו הגר"מ פיינשטיין זצ"ל, והגרש"ז אויערבאך זצ"ל, שרוחות רעות באות רק באופן המדויק שהוזכר בחז"ל, וגם בזה נכון לומר שרכב אינו כמו בית שהוזכר בחז"ל.

במהלך השיעור העירו על דבריו (צ.פ.), הרי לדעת כמה פוסקים 'אהל זרוק' שעומד במקום אחד חשיב אהל, ולשיטות אלו איך מותר להיכנס לרכב, והרי בשעה שנכנסים לרכב הוא עומד? וכעין שמצינו באג"מ (יו"ד חלק ב' סימן קסד) דכאשר המטוס עומד אין לו דין 'אהל זרוק'.

ותירץ הג"ר גרשון, ייעוד הרכב הוא לנסוע על הכביש, ומעיקר הדין גם כאשר עומד אינו חשוב כקבוע ועומד שיהא בו דין אהל. והביא ראיה לדבריו מסתימת לשון הט"ז (יו"ד סימן רפב ס"ק ד') שנקט כדעת התוס' (בעירובין) שאם זה אהל שעומד להיזרק, גם כשעומד במקומו לאו שמיא אהל. ולא כדעת רש"י (גיטין דף ח:): דרק כשזרוק לאו שמיא אהל אבל כשעומד במקומו שמיא אהל.

2. דין המטוס...

בראש ובראשונה, דנו הפוסקים, האם המטוס נחשב ל'אהל זרוק' שאז יש חציצה בפני הטומאה. והנה במסכת אהלות מפורש במשנה "העוף הפורח, וטלית המנפנפת, וספינה שהיא שטה על פני המים - לא מביאין ולא חוצצין". מכח משנה זו חידשו התוספות (עירובין דף ל: ד"ה מר, נזיר דף נה. ד"ה שמיא אהל) שאם ה'אהל זרוק' באויר ממש, כגון עוף הפורח וטלית המנפנפת באויר, לדברי הכל אינו אהל, ולא נחלקו אלא כשהשדה תיבה ומגדל מיטלטלים באויר על ידי אדם או בהמה שמוליכים אותם, והיינו שרגלי הנושאים את האהל נוגעות בארץ.

בביאור הסברא, מדוע בעוף הפורח אין דין אהל, כתב רבנו תם בספר הישר "דסתם אהל אינו משמע אלא דבר שנה. אבל עוף פורח וטלית מנפנפת על ידי רוח וספינה שהיא שטה, כיון שהן מנענעים תדיר ואין נחים על הטומאה, אין שם אהל כלל עליהן להביא טומאה". וחידש בשו"ת שבות יעקב כי מהתורה 'אהל זרוק' שמו אהל לדברי הכל, ולא אמר רבי שאין שמו אהל אלא מדרבנן. מאידך בספר פתח האהל (כלל נ' סעיף י'), ובספר ברכת רצה (סימן יב), הוכיחו מדברי התוס' בכמה מקומות ש'אהל זרוק' מדאוריתא לאו שמיא אהל.

לעניין רכבת - דן הגאון מקוז'גלוב, רבי צבי אריה פרומר [שימש כראש ישיבת חכמי לובלין לאחר פטירת מהר"ם שפירא] בשו"ת ארץ צבי ומביא את דברי רבינו תם בספר הישר, ומחדש כי לדעת הרמב"ם בדבר שביד האדם לעכבו באמצע ולהורידו לארץ, 'אהל זרוק' שמו אהל וחוצץ בפני הטומאה. לפי דבריו לגבי מטוס כאשר יכול "לעכב את המטוס" ממעופו, המטוס חוצץ בפני הטומאה.

גם הרב אפשטיין, כתב לצרף את שיטות הפוסקים ש'אהל זרוק' שמו אהל, וכן את דעת השבות יעקב, שמדאורייתא 'אהל זרוק' שמיא אהל, וכן את דעות הפוסקים שכל הדברים שנשנו במסכת אהלות כאינם חוצצים בפני הטומאה, היינו דווקא למי שמאהיל על המת, ולא כאשר מאהיל על אהל המת. ולפיכך "הטס מעל קבר, כיון שאינו מאהיל על המת עצמו [הקבור באדמה] אלא רק עובר מעל האהל, אינו נחשב כ'אהל זרוק', והמטוס חוצץ מהטומאה".

אולם הרב הברשטט והרב גולדמינץ, דחו במאמרם את דברי הרב אפשטיין וכתבו: "רוב מנין ובנין של הראשונים פסקו ש'אהל זרוק' לאו שמיא אהל. וגם אם הא דלאו שמיא אהל הוא מדרבנן, ומדאורייתא שמיא אהל [כדברי השבות יעקב] - מכל מקום, אין להקל באיסור דרבנן. אך בלאו הכי אין כלל מקום לדיון ב'אהל זרוק' בנידון דידן, וזאת משני טעמים: ראשית, 'אהל זרוק' הוא רק כאשר רגלי הנושאים אותו נוגעים בארץ. כך כתבו התוספות בכמה מקומות, כדי להבדיל בין 'אהל זרוק' לבין טלית המנפנפת. טלית המנפנפת ברוח היא במצב שאין לה שום שייכות עם הארץ.

ירושלים

בסדר ד' ימים קט"ב
 ובעצם הדבר כבר הורה זקן בחזו"א חאה"ע סי' קמ"ד,
 וז"ל "ובארורין יש בו משום אהל זורק דלא שמי" אהל - ואסור לכהן ליסע
 בו בשעה שעובר על ביה"ק, אלא דלעת הר"ש פ"ד דטהרות בפורח אין בו משום מאהל,
 אבל הדבר צ"ע וכמ"ש טהרות סי' ד".
 יוסף שלר אלישיב

**BETH DIN ZEDEK
OF THE ORTHODOX
COMMUNITY JEWISH
JERUSALEM ISRAEL
26 STRAUSS ST.
P.O.B. 5006 FAX 6211317 TL-6246345**

בית דין צדק
לכל מקהלות ואגודות
ע"י הקהל והעדה
סקולר דתלם תוכ"א
רח' סטארק 28 א'
ת.ד. 5006 ארמ 6221517 סל' 6222806

א' מרחשון תשס"ב

אזהרה חמורה לכתנים

היה שנתבדד ונזר שכל המצוות והתנאים משדה תעופה לו, פנים ועוברים מעל בית הקברות חלוק, כי הוא חדר ומסלול הנקבע להם מתחשבה לשם ולנצח אך ורק דרך שם, אכן אפשר לנצח מזהה דרך קצת.

אשר על כן באנו בזה באגדה המורה לכתובם שלא לשם ולשם דרך שם, עד שיהיה יחזק
באופן המועיל והמורה ע"י ד"ה, ומפי' תשעמ"ט עוסקים בזה לחזק הדבר.

והשומעים יצעם ויבוא עליהם ברכת מים.

[illegible]

וכן הורה הגר"ש הלוי וואזנר שליט"א (והדגיש לפרסם שכל מה שיש להקל בשעת הדחק היה רק כאשר המציאות היתה מסופקת), וכן הורה הגר"נ קרליץ שליט"א.

3. ודאי טומאה

סברת האוסרים: כלפי ודאי
טומאה ידועה הכרעת החזו"א
(אבן העזר סימן קמד, יו"ד
סימן ריא סוף ס"ק ט") שאוירון
יש בו משום 'אהל זרוק' לאו
שמיה אהל, ואסור לכהן לנסוע
בו כאשר עובר מעל בית
הקברות. עוד כתב החזו"א
(הוספות אהלות) שגם אילו
'אהל זרוק' שמיה אהל, הרי

האווירון הוא כלי המקבל טומאה, ודבר המקבל טומאה אינו חוצץ בפני הטומאה אפילו הוא אהל.

כאשר נשאל הגר"ש אלישיב על ידי הגרש"פ כהן (קובץ תשובות חלק ב', סימן ס') האם ניתן לצרף כסניפים לקולא את שיטת הר"ש (טהרות פרק ד' משנה ז') על המשנה שעוף הפורח אינו מביא טומאה. וכתב הר"ש; 'הוא הדין בטהרה נזרקת אינה מקבלת טומאה', וממילא מותר לטוס מעל בית הקברות אפילו בטומאה ודאית ולא רק בספק טומאה. וכן את דברי הפוסקים שבזמן הזה לא בקיאים ביחוסי כהונה. וכן את שיטת הראב"ד (פ"ה מנזירות הט"ו) שכהנים בזמן הזה אינם מוזהרים על הטומאה, שכולנו טמאי מתים – השיב הגרי"ש שאין לצרף שיטות אלו מאחר שהחזו"א כבר הכריע לאיסור.

והוסיף הגרב"צ קוק שליט"א בספרו טהרת כהנים (פרק י') ששמע מהגרי"ש אלישיב כמה טעמים לאסור:

א] דברי הר"ש והרא"ש מחודשים, שהרי קשה מסברא למה לא יטמא כשפורח באוויר. ועל כן אין ללמוד מהם אלא במה שדיברו עליו, דהיינו שהאדם עצמו פורח באוויר, משא"כ במטוס שהכהן יושב בתוכו ואינו פורח.

ב] קי"ל שלא פוסקים כדבריהם, שהרי מפורש **במשנה** (נזיר נ"ה, א') "תיבה מלאה כלים וזרקה על פני המת באהל טמאה" שכיון שבשעת זריקתן האהילו על אוויר המת נטמאים בטומאת אהל.

ג] לפי דברי האהל משה אפילו לדעת הר"ש והרא"ש, אסור לכהן משום "לא יבוא".

[בהיתר על פי דברי הר"ש עיין בספר **טעם ודעת** שהביא סתירה לזה מדברי הר"ש במקום אחר. את ההסבר בשיטת החולקים על הראב"ד שכהן טמא אסור לו להטמא, ביארו האחרונים, שטומאה בחיבורין היא יותר טומאה, מאשר הטומאה שישנה עליו מלשעבר, ואסור לכהן להיטמא בחיבורים משום תוספת טומאה. ובנוסף אחר; עצם ההמצאות באהל המת והנגיעה בו, אף על פי שאינה מוסיפה טומאה - היא היפך קדושה. באשר לסברא שאין בקיאים ביחוס כהונה הרי כלפי כל דיני התורה דנים אותו ככהן, ולא מסתבר שנתיר מכח זה להיטמא למת].

וכן הכריעו לאיסור הגר"ש הלוי ואזנר זצ"ל, והגר"ח פיינברג זצ"ל והגר"ח קרייזוירט זצ"ל ולהבדיל הגר"ח ניסים קרליץ שליט"א והגר"ר זלמן נחמיה גולדברג שליט"א והגר"ר דוד (בהגר"מ) פיינשטיין שליט"א (כפי שהובא במאמר של הרב מונק).

וכן יצא פסק הלכה ברור מבד"ץ העדה החרדית (מצו"ב) שהכריעו לאיסור, שאם המטוס בוודאי עובר מעל בית קברות אסור לכהן לעלות לטיסה זו. בקובץ ישורון פורסם מאמר מקיף לאסור מאת הרב דוד הכהן מונק והרב לומברד שמטוס דינו כ"עוף הפורח" שאינו חוצץ מטומאה. וסיפר הגר"ר יהודה אריה דינר שליט"א (בשיעור מיוחד שמסר על נושא זה), מעשה שהיה ברב חשוב שליט"א שהוא כהן שכבר היה על המטוס, כאשר שמע שהטיסה עומדת להמריא מעל בית הקברות ירד מהמטוס ללא אומר ודברים, למרות שבכך הפסיד את כל דמי כרטיס הטיסה, והיה צריך להמתין מחמת כן כמה שעות.

סברת המתירים: יש לציין שעדיין יש פתח להתיר, שהרי החזו"א (אבן העזר סימן קמד, טהרות סימן ד') עצמו כתב שלפי דעת הר"ש עולה שמותר לנסוע במטוס מעל בית הקברות וסיים בצ"ע. ועיין במה שכתבו בשו"ת ארץ צבי וחלקת יעקב, וכן כתוב בפירוש בתשובת הריב"ד (סימן ע'), וכן מורה למעשה הגר"ר נתן גשטטנר בשו"ת להורות נתן (חלק יג סימן צא), (וכן היה סובר הגר"ר אלטר אליהו רובנשטיין זצ"ל - ראה בהמשך), וכן דעת הגר"ר יצחק יוסף שליט"א (חזון עובדיה ח"ב עמוד נ) שיש לצרף את שיטות הפוסקים שיוצא מדבריהם להקל, וגם בטיסה ודאית מעל בית הקברות יש עדיין כמה ספיקות ויש מקום להקל מדין "ספק טומאה ברשות הרבים, טהור". [וכן מדין "אינו מתכוון", כיון שאין זה "פסיק רישא", מחמת שיש ספק בדבר]. סיכום שיטות אלו הביא הרב אפשטיין (קובץ תחומין כרך כב - תשס"ב עמוד 495), ברם באותו קובץ פורסם מאמר מאת הרב הלברשטט והרב גולדמינץ שהפריכו את כל צדדי ההיתר, וכתבו שהפוסקים שהקלו דנו רק במצב של ספק, אבל בטיסות היוצאות מישראל כאשר ידוע בוודאות שהכהן טס מעל קברים בזה ודאי אסור, ואין שום היתר.

הגר"ר יצחק יוסף מנמק את ההיתר, משום שהשטיח פלסטיק ברצפת המטוס עשוי מחומר שאינו מקבל טומאה, וחוצץ בפני הטומאה. והעירו על זה, הרי המעמיד של הרצפה הוא מוטות ברזל המקבלים טומאה, וכאשר הדבר המעמיד מקבל טומאה, גם השכבה החיצונה אינה חוצצת.

ועיין עוד בדברי הגר"ר אלטר אליהו רובנשטיין זצ"ל (שו"ת מגדנות אליהו חלק ה' יו"ד הנמצא בשלבי עריכה) במכתב אל הגר"ר מאיר ברנדסדופר זצ"ל שמסברא נראה לו להתיר אפילו כאשר בוודאי טס מעל בית הקברות, על פי דברי התפארת ישראל (אהלות פרק ח' אות י') שישב את סתירת הרמב"ם ש'אהל זרוק' אינו אהל להפריד רשות כלפי ארץ העמים, אך חשיב אהל לחוץ בין טומאה לטהרה. בצירוף שיטת הראב"ד (נזירות פרק ה' הלכה טו) שאם הכהן טמא שוב אינו מוזהר על הטומאה, ובשו"ת רעק"א (תנינא סי' ח"י) דייק מלשון הראב"ד שאפילו איסור דרבנן אין כאן. ובצירוף מה שהעלה הגרע"א (שו"ת תנינא סימן יח) בדעת הראב"ד שאין איסור טומאת כהנים

בזמן הזה שאינם עובדים בבית המקדש ולא קרינן ביה (ויקרא פרק כא פסוק ח') וְקִדְּשָׁתוּ כִּי אֵת לֶחֶם אֱלֹקֶיךָ הוּא מִקְרִיב. ובצירוף הפנ"י (סוכה דף כא.) והשבות יעקב (חלק א סימן פה) ד'אהל זרוק' אינו אהל רק מדרבנן, נמצא שהיו רק ספק דרבנן. וסיים שבטלה דעתו לבד"ץ העד"ח שאסרו (א.פ.).

גם בקונטרס פי כהן (תשס"ב) האריך להתיר את הנסיעה לכהנים מעל בית הקברות, על פי שיטת הר"ש והרא"ש. ועיין עוד בדברי הג"ר מנשה קליין זצ"ל (משנה הלכות טו קא) שכתב לדון להתיר, שהמטוס עצמו נחשב כאהל חוצץ בפני הטומאה.

גדול המתירים הוא הג"ר נתן געשטטנר זצ"ל שכתב תשובה ארוכה להתיר (שו"ת להורות נתן חלק יג סימן צב) ומסיים את התשובה (אות כט) בזה הלשון; ולדינא ודאי נראה דבמקום מצוה והפסד ושעת הדחק יש לסמוך על סברת המנחת חנוך וצל"ח ומהרי"א הלוי ומנחת פתים, דבספק טומאה ברה"ר מותר לכהן ליכנס לשם, וא"כ בנדון דידן אף אם נימא דיש מן הקברים אשר ודאי שאין בהן חלל טפח וטומאה בוקעת ועולה, מכל מקום אינו ודאי שספינת האויר מעופפת עליהן, ואינו יכול לומר "נטמאתי בודאי" וכלשון הרמב"ם (המובא בדבריו שם אות כ"ג), ועכ"פ לא יצא מכלל ספק, והיו ספק טומאה ברשות הרבים דמותר לכהן ליכנס לשם, וזאת נוסף על ההיתרים שכתבנו לעיל. וכבר מלתי אמורה דודאי שיש חיוב להשתדל בכל עוז אצל הממונים שלא יסעו מעל לבית הקברות, אבל היכי שהוא שעת הדחק והוא הפסד וצורך מצוה יש מקום להקל.

4. פולמוס 'פעלים לתורה'

אין היתר: ראה קובץ תורני פעלים לתורה (גיליון כד לונדון כסלו תשע"ז עמודים עא - צו) שפורסם מאמר ארוך (25 עמודים) לאסור בכל תוקף את הטיסות שעוברות מעל בית הקברות מאת הרב פלטיאל הכהן שווארטץ שליט"א (ראש הכולל 'תפארת שלום' חבר 'וועד הרבנים משמרת הכהנים'), ומסביר שם באריכות שאם המטוס עובד בוודאות מעל בית הקברות ברור שאסור לכהן לעלות לטיסה זו. ומפריך את טענות המתירים אחת לאחת, ורק אם זה ספק האם עובר מעל קברים אז היו רבנים שהתירו.

במהלך דבריו, הכותב מתקיף את פסיקת הרב הראשי הספרדי בארץ ישראל שפרסם בחורף תשע"ז בדרשה ברבים שמותר בשופי לכהנים לנסוע מעל בית הקברות אפילו בוודאי ולא רק בספק (ר.ב.ק.), ותמה עליו שהרי המתירים עליו נסמך דיברו רק בספק טומאה ולא בוודאי טומאה. היחיד שהתיר אפילו בוודאי הוא בתשובת הריב"ד (סימן ע'), אך דבריו תמוהים, וכדי להתיר צריך להניח ג' יסודות כנגד ההלכה הפסוקה: 1. שהמטוס לא מקבל טומאה. 2. שיש במטוס דין צמיד פתיל המציל מן הטומאה. 3. טומאה רצוצה אינה בוקעת לתוך צמיד פתיל שפתחו מבחוץ – וכל זה נגד סתימת ההלכה. ועוד ב' צדדים רחוקים; לסמוך על שיטת הר"ש והרא"ש דטלית המנפנת אינו מביא טומאה על עצמו. 2. אהל המנפנת אין הטומאה מתפשטת לתוך האהל.

יש היתר: כעבור 4 חודשים פורסמו 2 תגובות נוקבות, באותו קובץ תורני פעלים לתורה (גיליון כה ניסן תשע"ז עמודים קס-קפה), הראשון מאת הרב שלמה זלמן דוידוביץ שליט"א (כולל 'תפארת שלום' דטשאבה), והשני מאת הרב יואל גרינפלד שליט"א (כולל 'דברי שיר' ראבינאו), בו תמהים על הכותב הראשון איך העיז להגדיר את כל הרבנים המתירים שהם בגדר יחידים המכריעים נגד ההלכה הפסוקה, ולבטל את דעת מפני דעת שאר פוסקי הדור, הרי יש צד בחזו"א שהניח בצ"ע שלפי הר"ש מותר לטוס מעל בית הקברות, וכך עולה לכאורה בשו"ת ארץ צבי, וכן כתוב בפירוש בתשובת הריב"ד (סימן ע'), וכן מורה למעשה הג"ר נתן געשטטנר בשו"ת להורות נתן (חלק יג סימן צא), (וכן היה סובר הג"ר אלטר אליהו רובנשטיין זצ"ל), וכן דעת הג"ר יצחק יוסף שליט"א (חזון עובדיה ח"ב עמוד נ) שמותר לכהן לעלות למטוס העובר בודאי מעל בית הקברות מכמה טעמים. הן אמנם, למעשה צריך לנהוג כהוראת גדולי הדור שאסרו לכהנים לעלות למטוס שבוודאי עובר מעל בית הקברות של ישראל, אך חלילה לנו לבטל את 'דעת המתירים' ולומר שדבריהם דחויים והם כנגד ההלכה הפסוקה.

דעת יחיד: באותו קובץ (עמוד תעד) פורסם הבהרה על התגובות הנ"ל, מאת הכותב הראשון הרב **פליטאל הכהן שווארטץ שליט"א**, בו הוא מתנצל שלא התקף חלילה את דעת הג"ר נתן געשטטנר זצ"ל, אך בכל זאת הוא עדיין סבור שלהלכה דבריו לא נתקבלו, כי הוא יחיד בדעתו נגד כל גדולי הדור.

מחלוקת במציאות: אחד הוויכוחים המרתקים בין הכותבים (שם), הוא שאילה במציאות של בית הקברות בחולון האם יש פותח טפח בכל הקברים או לא. הרב **הלברשטט** מציין למכתב שקיבל מהרב **יעקב רוז'ה** - רב חברה קדישא תל אביב יפו, וארגון זק"א, בו הוא מספר שהוא בעצמו נוכח בפתיחת קברים בבית הקברות בחולון וראה שאין שם פותח טפח בגלל שהאדמה חולית, וגם אם הקפידו על טפח בשעת הקבורה במשך הזמן הכל מתפורר. כמו כן מציין הרב הלברשטט מה ששמע מיוצאי תימן שאין נוהגים כלל להשאיר חלל טפח, ושפיר בבית הקברות בחולון שהוא בית קברות עתיק מאוד אולי נהגו כמנהג אותם תימנים ולא השאירו טפח.

מאידך טוענים המתירים, כמו שהיום מקפידים לעשות חלל טפח, כך בעבר בכל הדורות הקפידו להשאיר חלל טפח בכל קבר. וגם אם לא הקפידו בשעת הקבורה שיהיה טפח, במשך הזמן הגופה נאכלת, ובוודאי נשאר טפח בין המצבה לעצמות. ויש כאן מקום להקל על פי שיטת הראשונים שכאשר יש חלל טפח אין הטומאה בוקעת ועולה.

והגדיר גאון אחד שליט"א את שיטת המתירים, שתמיד יש ספק ספיקא להתיר, אך כאן יש ספק ספיקא לאסור, שבכל הדברים ההכרעה הרווחת לאיסור, וגם אם נכריע בדבר אחד להתיר שלא כפסיקת ההלכה המקובלת עדיין נסתבך עם איסור נוסף, וכאשר נתיר שם בדוחק עדיין יש לנו ספק במציאות, נמצא שרוב צדדים לאיסור ולא להתיר.

5. ספק טומאה

כלפי מצב מסופק האם עוברים כהנים מעל שטח בית הקברות. שמעתי מהגר"נ קופשיץ שליט"א שעדיין נשאר בזה הכלל ש'ספק איסורא לחומרא', ולא שייך לסמוך על הספק כאשר יכול לברר, ועוד דכל קבוע כמחצה על מחצה דמי, ועוד יש לומר שספק התלוי בידי הטייס לא חשיב ספק בעצם שנאמר עליו ספק לקולא, ומוטל על הכהן לברר היכן יסע המטוס. ורק כשבטוח שלא יסע מעל בית הקברות מותר (י.ד.).

וכן הורה הג"ר **ניסים קרליץ שליט"א**, (בנוכחות הרב דינר, והרב גולדמינץ) שלמרות שישנם טיסות שבוודאי אינם עוברים, כל זמן שיתכן שהטיסה הנוכחית של הכהן תעבור מעל בית הקברות, עדיין חשיב ספק איסור, ומוטל על הכהן לברר. ולכן קודם רכישת הכרטיס צריך לשאול יודעי דבר מה מסלול ההמראה, והאם המטוס עובר מעל בית קברות.

מאידך יש מקילים שמותר לכהן לעלות לטיסה מסופקת ואין חיוב לברר. וכמבואר בשו"ת **בצל החכמה להג"ר בצלאל שטרן** (חלק ב' סימן פב) שכבר האריכו האחרונים ודעת רובם להתיר, וגם אני כתבתי במקומות מפוזרים בקונטרסי להחזיק מנהגא שמותר. כי אין כאן רק חשש שמא יטוס האוירון מעל לקברים המטמאים באהל, ורובא דעלמא בודאי לאו מקום קברים הוא, אלא שעכ"ז יש מקום לדון להחמיר משום דמקום הקברים הו"ל קבוע וכמחצה על מחצה דמי. אך מבואר בפרישה (או"ח סי' חצ"ר אות ט') דלא אמרינן כל קבוע כמחצה על מחצה אלא בדבר שפירש מן הקביעות כמו גבי ט' חניות, אבל היכא שהקביעות קיימת ואינה פורשת כלל, לא. ולכן בהולך במוצ"ש חוץ לדרך שרובן עכו"ם וראה אור, אין מברכין עליו אף דאיכא ישראלים קבועים שם ובמחצה על מחצה מברכין. וגם בזה כיון שמקום הקברים נשאר קבוע במקומו לא שייך דין קבוע, ותלינן טיסת האוירון מעל לרובא דעלמא שאינו מקום קברים.

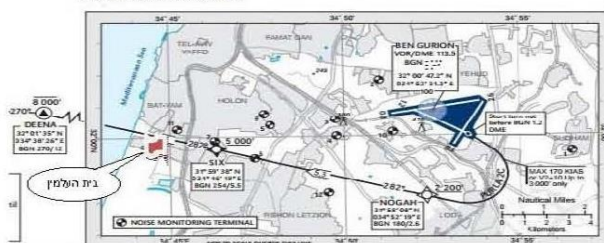
וכן שמעתי בשם הג"ר **שמאי קהת הכהן גרוס שליט"א**, והג"ר **אשר יעקב וועסטהיים שליט"א** רב מאנשסטדט שיש להתיר אם כבר קנו כרטיס וכרוך בזה הפסד מרובה, כי יש בדבר כמה ספקות, שמא בכלל לא יטוס המטוס מעל בית הקברות, ושמא הם קברי נכרים שאינם מטמאים באויר, וקיימא לן ספק טומאה ברשות הרבים טהור. וביותר שהרי ידוע דברי החתם סופר (ריש כתובות) שבספק

תשריט ההמראות לצפון אמריקה ואירופה, מתקופה שכולן עברו מעל בית העלמין בחולון, מתוך חוברת 'הטיסה והכוונה' להרב מרדכי קובר.

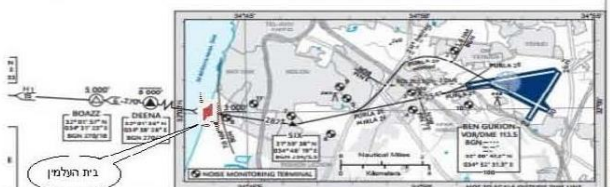
SID	RWY	TAKE-OFF	ROUTING/ALTITUDE	NOTES
PURLA 2C	12	After take-off turn RIGHT (not before BGN D1.2) to SIX via NOGAH.	Cross SIX at or above 5 000' via DEENA to PURLA, Cross DEENA at or below 8 000'.	ACFT that are Not RNAV equipped advise ATC before start-up, and after take-off turn RIGHT 280° track and expect radar vectors to DEENA.

NOTE: Acceptance of clearance above 8 000' before crossing DEENA does not cancel the mandatory requirement to cross DEENA at or below 8 000'.

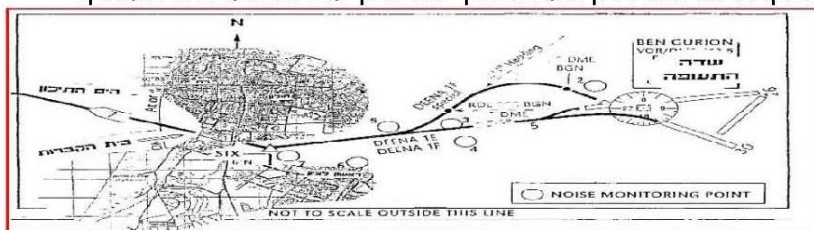
SID	RWY	TAKE-OFF	ROUTING/ALTITUDE	NOTES
PURLA 2E	26	Initial climb 3 000'. As soon as practicable intercept RDL 254 BGN to SIX.	Turn RIGHT, via DEENA to PURLA. Cross BGN 7.0 DMZ (cross limit) at or above 3 000', DEENA at or below 8 000' and BOAZZ at or above 5 000'.	To be assigned only during the period 0000Z-2300Z local time. This procedure shall not be used when reported visibility is less than 1600 m, if unable to comply during the periods 0000-0800 & 1600-2300 local time, request PURLA 2F instead, or RWY 26 and execute PURLA 2E.
PURLA 2F	30	Initial climb 3 000'. As soon as practicable turn LEFT without intercepting RWY 26 centerline, intercept RDL 254 BGN to SIX.	Initial climb 3 000'. Straight ahead, or BGN 1.5 DMZ turn LEFT, 214° heading, when crossing RDL 245 BGN (BGN 3.0 DMZ) turn RIGHT, intercept RDL 254 BGN to SIX.	To be assigned only during the period 0000Z-0800Z & 1600Z-2300Z local time.
PURLA 2F Special	30			

NOTE: Acceptance of clearance above 8 000' before crossing DEENA does not cancel the mandatory requirement to cross DEENA at or below 8 000'.

ציור העליון – נתיב ההמראה בכיוון מזרחי ממסלול 12
ציור התחתון – נתיב ההמראה בכיוון מערבי ממסלולים 26 ו-30

משולש נתיבי הטיסה בנתב"ג, ההמראות לכיוון מזרח עוברות בודאות מעל בית העלמין. ההמראות לכיוון מערב בדרך כלל אינן עוברות מעל בית העלמין.

מפה מתוך חוברת 'כנפי יונה', העיגולים מסמנים את מוקדי מדידת רעש.

איסור דרבנן אין חיוב לברר, והרי לכמה אחרונים הדין ש'אהל זרוק' לאו שמיא אהל הוא רק דין דרבנן.

סברא נוספת להתיר שמעתי מתלמיד חכם מופלג שליט"א (מ.פ.), הרי מצד המציאות בהרבה מקרים אין אפשרות לברר ב-100% האם טיסה ספציפית תעבור מעל בית העלמין בחולון, כמבואר במפות שבסוף מאמר זה, שאותה חברה לפעמים עובר ולפעמים לא, וגם מצד ההלכה יש בזה כמה פלוגתות.

והרי נפסק בשו"ע (או"ח סימן רמח סעיף ד') היוצא בשיירה במדבר, ויצטרך להמשיך בדרכו בשבת, מיום רביעי ואילך אסור לצאת, לפני זה מותר לצאת. ולצורך מצוה מותר אף מיום שלישי ואילך. ולדעת השו"ע מותר אפילו ודאי יצטרך לחלל שבת, ולדעת המג"א רק בספק.

הרי לנו שמותר להכניס עצמו למצב של פיקוח נפש כאשר הנסיעה היא לצורך מצוה, או אף כשאנו צורך מצוה אם אין לו אפשרות אחרת. והסברא בהיתר, כי מכניס עצמו לפיקוח נפש הוא איסור דרבנן ולא דאורייתא, ואם נאסור על כך לא יוכל אדם לחצות את המדבר.

וכך גם מותר לעלות למטוס למרות שיודע שבשעה שיהא מעל בית העלמין יטמא, מכל מקום אז זה פיקוח נפש לקפוץ מהמטוס.

בית העלמין בחולון

6. בירור המציאות

מהפכה: הפולמוס בארץ ישראל התעורר באלול תשס"א כאשר הגיע להג"ר דוד מורגנשטרן שליט"א טייס שחזר בתשובה ושאל מדוע אין בעיה לטוס מעל בית קברות? אז הוברר שהחל משנת תשמ"ד כל הטיסות מהארץ לעבר צפון אמריקה ואירופה, עברו מעל בית הקברות בחולון (רוחב בית העלמין כ-900 מטר)!

הני תרי צנתרי דדהבי מתלמידי ישיבת מיר ירושלים; הרב מתתיהו הכהן הלבפשטט הי"ו, והרב אברהם יעקב גולדמינץ הי"ו, נכנסו לעובי הקורה והצליחו לפעול מול הרשויות להזיז את תוואי הטיסה במאות מטרים דרומה (מחמת כן הוצרכו להזיז לכיוון דרום את שטח המטווח של צה"ל המצוי בסמיכות), השינוי מתבטא בכך שיצאה הוראה ממנהל התעופה האזרחי שנקודת הציון של נתיב הטיסה (SIX) יפעל באופן מדויק (Fly over), ולא בערך (Fly By). כעת, ברוב המקרים המטוסים לא עוברים מעל בית העלמין בחולון.

במהלך הפעילות הקימו את ארגון "כנפי יונה" העוסק בנושא טיסת הכהנים מעל בתי קברות. וגם כתבו חוברת "כנפי יונה" (34 עמודים) לבירור כל הנושאים הרלוונטיים בתחום מרתק זה, בו מופיע מאמר מקיף להסביר היטב מדוע גדולי ישראל אסרו את הטיסה לכהנים מעל בית הקברות, ומפריכים אחת לאחת את טענות ההיתר שפרסם הרב אפשטיין (קובץ תחומין כרך כב - תשס"ב עמוד 495).

בדיקה: למרות האמור קובע הרב מרדכי קובר הי"ו מקרית יערים - טלז סטון, בחוברת הטיסה והכהונה (60 עמודים), אמנם ההנחיות החדשות שיפרו מאוד את המצב, אך עדיין אין ודאות שלא יהיו טיסות מעל בית העלמין. הטייס בשיתוף צוות 'מגדל הפיקוח' מחליטים בזמן אמת באיזה מסלול להמריא או לנחות (משיקולים של מזג אוויר, כיווני הרוח, מצב בטחוני, ועוד). וכאשר מנשב 'רוח קדים חמה וחזקה' כיוון ההמראות הוא למזרח, ואז כמעט כל הטיסות עוברות מעל בית העלמין בחולון.

כהן זריז יברר בכל טיסה, לאיזה כיוון המטוס ממריא או נוחת. ובצירוף המפות המעודכנות אפשר לדעת איזה מסלול מותר ואיזה אסור. באופן כללי מופיע שם רשימה מפורטת בין חברות התעופה השונות, חברה בחזקת טומאה, ספק, בחזקת טהורה.

בטיסות רגילות מנתב"ג לכיון מערב, תלוי גודל המטוס האם יעבור מעל בית העלמין בחולון. רוב הנחיתות בנתב"ג אין בהם בעיה, למעט מקרים בודדים שעוברים מעל בית העלמין במערב ראש העין.

עדכון: לדברי עסקנים יודעי דבר, כיום בשנת 2017 אינו תלוי ביעד, חברת תעופה, דגם המטוס, אלא בתוכנת ניווט המובנית במטוס הספציפי, כאשר נבדק את ההיסטוריה של כל מטוס לפי מספר רשיון (ולא לפי קו המאויש על ידי מטוסים שונים) נראה בבירור שתמיד הוא נוסע באותו תוואי. הטייס אינו מוליך את המטוס בתוואי הקבוע, ותפקידו הוא להפעיל ולעקוב אחר התוכנת ניווט, ובדברים כגון אלו הטייס לא מתערב בהם. ויש להסתפק האם מציאות זו חשיב 'איכא לברורי', שהכהן יכול לברר על המטוס הספציפי, רגע לפני שעולה על המטוס יראה בחרטום איזה מספר רישיון מופיע עליו, ויבדוק בהיסטוריה של מטוס זה, האם אכן דרכו לעבור מעל בית הקברות.

פתרונות מקוריים

7. נסר בולט, ארון, שקית, וחליפת צלילה!

נסר בולט: הרבה פתרונות מקוריים הומצאו במרוצת השנים, להתיר לכהנים לעבור במקומות המסופקים כבית קברות. כבר לפני כמאה שנה התקינו עגלות עם אהל כאשר נסעו בכבישים מסופקים באיזור הר הזיתים, עקב ספקות של בית הקברות. כפי שהביא בשו"ת הר צבי (יו"ד סימן

הערות מבני החבורה

משה מונטיפיורי בהר הבית

בנוסף לנדון האם מותר לכהנים לטוס מעל בית קברות, יש גם לדון האם מותר לכל ישראל לטוס מעל הר הבית. והספק הוא בתרתי (נ.א.) 1. האם 'אהל זרוק' שמיא אהל. 2. גם אם 'אהל זרוק' שמיא אהל, אולי האיסור להיכנס להר הבית חל גם בתוך אהל. ואינו דומה לטומאה שכל הדין הוא שלא יאהיל על גבי המת. וכפי שמוכח בדברי הראשונים (שבועות דף יז.) שגם אויר המקדש נתקדש בקדושת המקדש, וממילא אסור להיכנס להר הבית על ידי "שידה תיבה או מגדל", או על ידי טיסה במטוס וכדומה, שכל אלה חולפים בתוך אויר הר הבית, שכולו בחשש מקום המקדש, ומקום המקדש קדוש בקדושתו עד השמים, והרי הכניסה במקום קודש הקדשים אסורה לכל איש ישראל. ובמקום העזרה אסורה לטמא מת וזב.

מסופר שהשר משה מונטיפיורי (פטרוני ירושלים ומוסדותיה בימים ההם) ורבו ד"ר לוי, נכנסו בשנת תרכ"ז למקום המקדש בהר הבית, על ידי שידה תיבה ומגדל (כמין ארגז עץ שהם ישבו בתוכו) שנשאום גוים, כי רצה לקנות את הר הבית מידי הערביים, וסבר בטעות שאין איסור כניסה לחלל אויר המקדש, אלא כל האיסור הוא בכניסה בהליכה על אדמת המקדש. בצירוף שיטת הראב"ד שאין קדושה להר הבית בחורבנה. וגם אם האיסור בעצם אויר הר הבית הרי מדוקדק (ח.ה.) בלשון רש"י (גיטין דף ח: ד"ה רבי מטמא, ד"ה גושה) שלמ"ד אהל זרוק שמיא אהל הוא יכול לחצוץ בינו לאויר ארץ העמים. כלומר שטומאת ארץ העמים נאמר על עצם האויר, ובזה המחלוקת האם מועיל אהל זרוק לחצוץ בינו לטומאה. ובטעות סבר השר שאהל זרוק יצילנו מהאיסור כניסה לאויר הר הבית.

אולם גדולי ירושלים דאז הכריעו שלא עשה כהלכה, הג"ר שמואל סלנט זצ"ל (וילקט יוסף מחברת יג סימן קלד) הוכיחו על פניו על כניסתו למקום המקדש. ואף הוחרם על ידי רבי יוסף משה לוברבוים זצ"ל (בנו של הגאון מליסא בעל ה'חוות דעת').

השר בעצמו התנצל אחר כך שלא ידע שיש איסור בדבר, והטעוהו בזה על פי סברות דחיות בדברי הפוסקים. רבני ירושלים קבלו את התנצלותו, שאכן חשב לקנות את הר הבית מידי הערביים, ולשם כך נכנס לשם (אנציקלופדיה לענייני המשכן והמקדש חלק ז' עמוד 67).

אילו היתה נכונה מחשבתו של השר מונטיפיורי, שאין איסור בכניסה לבית המקדש על ידי "שידה תיבה או מגדל", אם כן הוא הדין לגבי טיסה בהליקופטר מעל מקום המקדש, שיש להתיר. מאחר ואין זו הליכה על קרקע המקדש, אלא סיור באויר המקדש בלבד. אכן באמת דבריו לא נתקבלו ואסור לישראל לטוס מעל הר הבית. ועוד יתכן שגם לפי הדעות שמועיל שידה תיבה ומגדל לחוץ בפני הטומאה, מטוס גרע טפי, וכפי שביאר באריכות בקונטרס 'כנפי

יונה' ❖.

רפ) את הוראת הג"ר יהושע לייב דיסקין זצ"ל בנסיעה בכביש מעל הר הזיתים לעשות כמין נסר בולט מאחורי העגלה (לא מעל הגלגלים) כך לא יהא חשש טומאה רצוצה בוקעת ועולה. ולא בתוך העגלה כי יש שם גג מאהל ולא הועיל כלום. ועיין שם שהסיק, שיש לדון לאסור בזה ואינו מועיל כלל כי נפסק להלכה 'אהל זרוק' לאו שמיא אהל.

ארון אטום: בל"ג בעומר תש"ע, עקב הפולמוס סביב הנדון האם מותר לכהנים לעלות למירון אולי כל ההר בחזקת בית קברות קדמון, עלה למירון האדמו"ר מתולדות אהרן שליט"א, בתוך מבנה של עץ סגור שעמד על גבי המכונית, כך שגם אם המכונית נטמאה בטומאת אוהל, הוא עצמו אינו נטמא, כי המבנה מוגדר כ'צמיד פתיל' ואינו נטמא מהטומאה הרצוצה. הג"ר יחיאל פישהוף שליט"א (מח"ס טעם ודעת על הלכות טומאת מת ברמב"ם) היה שם בעצמו לדאוג שיהא לפי כל

כללי הדין. הפרשייה באה לסיימה, כאשר יצא פסק הלכה נחרץ מאת בד"ץ העדה החרדית ירושלים המתיר לכהנים לעלות להר מירון דרך בורמה.

כהן בשקית: מעשה שהיה, בכהן ששהה על המטוס, והבין שבדקות הקרובות הוא יטוס מעל בית הקברות, כדי להנצל מטומאת הקברים נכנס לתוך שקית שקופה (כנראה של מזרון) וביקש לחבירו שיסגור היטב את השקית מבחוץ, צלם זריז תיעד את הסיטואציה המרתקת, התמונה (המצו"ב) פורסמה בכל העולם, ועוררה ענין רב בכל קצווי תבל!

לפני הרבה שנים כאשר טסו לחו"ל קבוצה של שוחטים ובודקים מוועד השחיטה שע"י בד"ץ העד"ח ירושלים לצורך שחיטה בחו"ל, והיה שם בצוות מספר כהנים, הג"ר מאיר ברנדסדופר זצ"ל בעצמו הורה להם להיכנס בשקית

למשך 2-3 דקות מיד אחרי ההמראה, ופיקח בעצמו באיזה אופן יבוצע הסגירה שוודאי יהא בזה דין צמיד פתיל. ושמעתי שהאופן הטוב ביותר הוא באמצעות 'דבק דו צדדי' (כמו הדבק של מזוזה), כי קשר אינו סגור לגמרי.

גם הג"ר יהושע נויבירט זצ"ל היה מורה שמועיל להיכנס לתוך שקית להציל בפני הטומאה. ושמעתי בשם הג"ר זלמן נחמיה גולדברג שליט"א (בהסכמה לספר על אהלות) שמועיל להיחשב כ'צמיד פתיל', גם אם עושה חורים קטנים לאויר, כל זמן שהחור אינו גדול יותר מדי, כשיעור שנאמר **במשנה** בגדרי דין 'צמיד פתיל' כלים כשיעור נקב (מ.ק.). ואכן חור שעשוי לאויר הוא חור חשוב וצריך להיות קטן מאוד ולכאורה שיעורו שלא יהא מכניס ומוציא.

על עצם ההצעה שהכהן יכנס לתוך שקיות גדולות ואטומות להציל את הכהן מהטומאה מדין 'צמיד פתיל', פקפק בקונטרס **כנפי יונה בשם הגרי"ש אלישיב** זצ"ל, שיתכן שאינו מועיל לחצוץ בפני הטומאה שדינו כעור הדג שמפורש **במשנה** שאינו חשוב חציצה בפני הטומאה, עוד יתכן שבטל לגוף האדם כמו בגד, ולא חשיב לחצוץ כמו כלי, שהרי הגדר של כלי שיכול לטלטל את מה שבתוכו, ושקית בכזה גודל אינו יכול לטלטל את התכולה שבו, ובוודאי שאינו יכול לטלטל גוף של אדם. גם מבחינה פרקטית, אדם מהשורה אינו יודע איך לעשות את הסגירה שיהא בזה חציצה כדין כגון הדין שצמיד פתיל צריך שלא יהא פתחו מן הצד. וגם יש בזה סכנה שלא יוכל לנשום. (שלא ימות על קידוש ד' מקוצר נשימה בתוך השקית של זק"א, וכבר היה מעשה באדם שהתעלף ואיבד את ההכרה בתוך השקית, ואז חברת אל-על התנגדו לפתרון השקיות, שאינם מוכנים לקחת אחריות על התוצאות). ועוד שהרבה פעמים עד שמצליחים להתעטף בשקית כדת וכדין, המטוס כבר עבר מזמן את בית הקברות בחולון, והוא כבר טס מעל פני הים. ועוד שעוברים את חולון בהמראה וחייבים לשבת ולחגור חגורות בטיחות, נמצא שהכהן יצטרך ללבוש את השקית טרום ההמראה עד סיומה למשך 15- עד 20 דקות, וזה מסובך ומסוכן.

גם הרב דוד הכהן מונק שליט"א (בשיעור בליל שבת פרשת אמור תשע"ז בית הכנסת ברכפלד) מצטרף לקביעה זו, שלא מומלץ לכהנים להכנס לשקיות, מחשש חנק. ו'ממעשה שהיה למדנו' שיש בזה סכנת נפשות.

צוללן: אם נניח שלא מועיל להיכנס לתוך שקית אטומה של זק"א, מאחר ששקית הינה דבר חד פעמי ואין עליה שם כלי, וגרע מכוס חד פעמי שדנו בו הפוסקים אם יש עליו שם כלי. עלתה הצעה (שאינה מעשית כל כך) שהכהן ילבש 'חליפת צלילה' סגורה הרמטית, או חליפה של אסטרונוט, שבהם הוא בגדר 'צמיד פתיל', ויצטייד בבלוני חמצן לנשום אויר צח, ובזה יש מעלה שנחשב צמיד פתיל. מאידך יתכן שגרע טפי כי דינו כבגד בטל לאדם, אבל שקית ודאי שאינו בטל לאדם. וצ"ע.

8. צמיד פתיל בהשגחת הבד'ץ

פטנט רשום: מכאן תצא ההצעה לבעלי ביזנס', להשקיע במוצר חדש שיהיה 'פטנט רשום' על שם הממציא, ייצור מיוחד לכהנים של 'צמיד פתיל' בהשגחת הבד'ץ שיועיל לפי כל הדעות, ויציל את הכהנים מטומאת מת בטיסה מעל בית הקברות; יש לייצר את המוצר בתנאים דלהלן - 1. חומר שאינו מקבל טומאה (ניילון, פלסטיק, חרס). 2. כניסת אויר על ידי חורים דקים מאוד שאין עומדים להתרחב וזה על ידי חיזוק קצוות החור בדבק שאינו מקבל טומאה. או לחלופין בלי חורים כלל והכהן ינשום מבלון חמצן קטן שמספק אויר לשתי דקות. 3. נוח ללבישה ולסגירה על ידי קליפס או ריץ-רץ'. 4. לא יהא כמו מלבוש או בגד המתבטל לגוף האדם. 5. קשיח מעט, שלא יהא בו הפקפוק שטוענים על השקית שאין עליו שם כלי.

סיכום הגיליון:

9. דינים העולים

נחלקו תנאים האם 'אהל זרוק' שמיה אהל. הרמב"ם ורוב הראשונים מכריעים דלאו שמיה אהל, ונחלקו האחרונים בדעתם האם מדאורייתא לאו שמיה אהל, או רק מדרבנן לאו שמיה אהל. לדעת הרשב"א ודעימיה 'אהל זרוק' שמיה אהל.

טיסה שוודאי תעבור מעל בית קברות של ישראל; הכרעת החזון איש וגדולי הדור (לאחר פולמוס ארוך) שאסור לכהן לעלות לטיסה זו ('אהל זרוק' לאו שמיה אהל, המטוס מקבל טומאה ואינו חוצץ). יש מצדדים להתיר בשעת הדחק מכמה טעמים (פוחח טפח בקבר, דבר הנזרק אינו נְטָמָא, איסור דרבנן נדחה מפני כבוד הבריות, כדעת הפוסקים 'אהל זרוק' שמיה אהל).

ביחס למציאות בבית הקברות בחולון, נחלקו המומחים האם ניתן לקבוע בוודאות שבכל הקברים יש חלל טפח או לא.

טיסה שספק אם תעבור מעל בית קברות; יש אוסרים שמחויב לברר מדין ספק איסורא לחומרא. ויש מתירים כדין ספק טומאה ברשות הרבים להקל, ועוד צירופים.

נחלקו הפוסקים האם שקית ניילון מועילה להציל בפני הטומאה. ויש לדון מה הדין בחליפת צוללן ואסטרונוט האם נחשב חציצה מדין צמיד פתיל.

אסור לכל איש ישראל לעלות לטיסה העוברת מעל הר הבית, ומקום קודש הקדשים. ❖

'עומק הפשט'

נייד: 052-7687405 | פקס: 02-6507823 | 5047867@gmail.com

הנושא לשבוע הבא:

ארון המת במטוס בתא המטען – גיטין דף ח.

אפשרות להנצחה; לע"נ, לרפו"ש, לישועה, וכדומה!

ניתן לשלוח - רעיונות ותיקונים, הוספות והערות, להגדיל תורה ולהאדירה.

אפשר לתרום עבור הוצאת הגיליונות בעמדות הממוחשבות של 'נדרים פלוס' ו'קהילות' ברחבי הארץ, תחת המדור 'קופות נוספות' לפי החיפוש: 'עומק הפשט'. וכן בקו הצדקה 073-2757000 יש להקיש עבור קוד 1529.

הגיליון מוקדש

לרפואת

האברך היקר

ברוך אריה

לייב בן הדסה

שליט"א

בתושח"י

יישר כח

מעומק הלב

להרב נפתלי

שונברג

שליט"א על

הסיוע הרב

בבירור הנושא

